

bruno ninaber van eyben

29 | 11 | 80

4 | 181

gemeentelijke van reekumgalerij, apeldoorn

van reekumgalerij

Met de overzichtsexpositie van stoelen en verlichting van Gijs Bakker in samenhang met een overzicht van schilderijen van Bonies en de inbreng van Benno Premssela als vormgever (o.a. Storck van Besouw) sloeg het museum te Apeldoorn welbewust de weg in naar een meer systematische benadering van de probleemstelling vormgeving. Nog steeds wordt hier sporadisch aandacht aan besteed. Genoemde expositie heeft zeker het onderwerp in de lift gezet. Design in Holland geeft dan ook een eigen visie op vormgeving door Gijs Bakker. We kunnen er nu ook niet meer omheen.

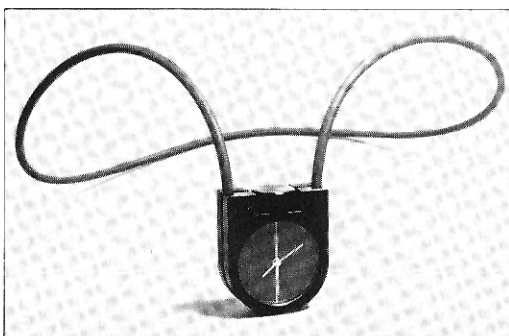
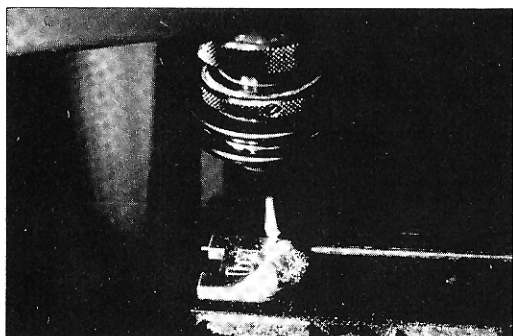
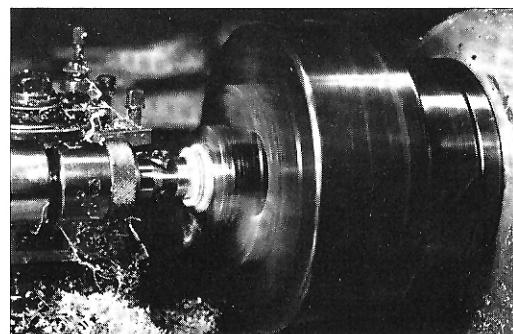
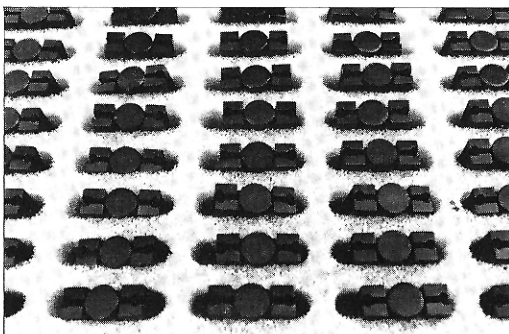
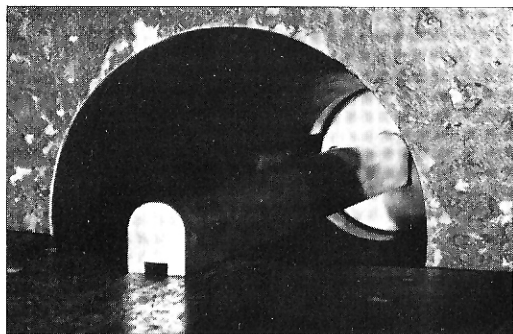
Dat is dan één ding. Hoe het gesteld wordt is een andere kant van de medaille. Vormgeven is in Apeldoorn steeds gezien 'in relatie tot', dus bepaald niet vanuit een geïsoleerde kijk op de zaak. De relatie met architectuur, beeldende kunst en de mogelijkheden tot integratie ervan in onze dagelijkse leefwereld behoren tot de uitgangspunten van het beleid.

Dat blijkt uit het programma van wisselende tentoonstellingen. Het blijkt uit de opbouw van de eigen kollektie. Naast een omvattende kollektie werken van Gijs Bakker is ook het werk van

Bruno Ninaber van Eyben volledig te zien.

Vandaar dat het nu ook tijd werd eens in de vorm van een tentoonstelling een nieuwe stap in dit werk aan de orde te stellen.

Dat kan nu gebeuren, gelijktijdig met een overzicht van Jan van Leeuwen. Het lijkt een eenvoudige produktpresentatie. Wat krijgen we te zien? Een TL-lamp, een zojuist door Artifort uitgebrachte stoel, het befaamde halshorloge is er ook, in serie. Design met een predikaat. In de kollekties van het Museum of Modern Art, van Apeldoorn een museum waar aan het proces van vormgeven aandacht besteed wordt.

bruno ninaber van eyben

Vormgeven is wel iets meer dan de simpele uitkomst van een proces. Een stofzuiger, een strijk-bout, een koffiezetapparaat zijn op zich niet nieuw. Niemand raakt geboeid door alweer een nieuw type stofzuiger, al weer zo'n handig apparaat.

Wat is handig, wat is nuttig? Wie bepaalt dat? Waarom gebeurt dat allemaal? Jarenlang is alles oranje, dan weer bruin en nu weer blauw. De markt is bekend, via onderzoek in kaart gebracht. Vanuit deze gegevens, en de verwachtingen wordt er geproduceerd. Technisch gezien kan vrijwel alles. Zelfs in onbeperkte aantallen. Indentieke produkten moeten zich gaan onderscheiden. Vormgeving wordt daarbij een 'touch'. Maar vormgeving kan méér zijn.

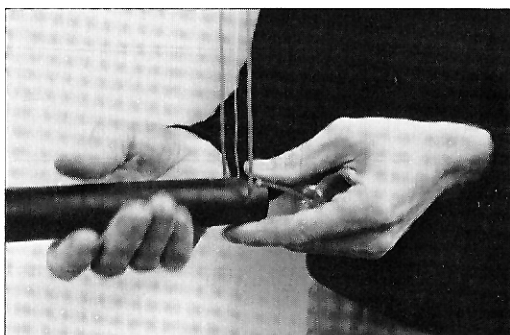
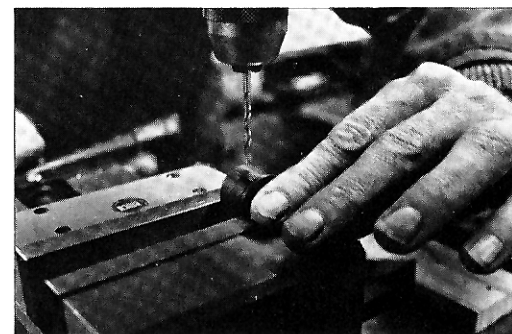
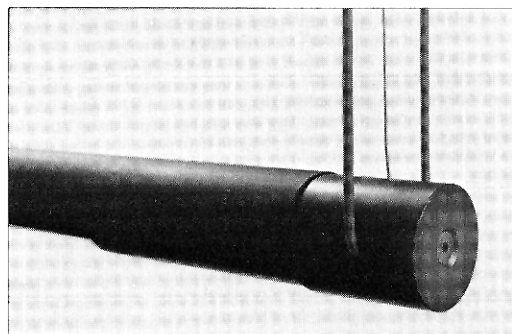
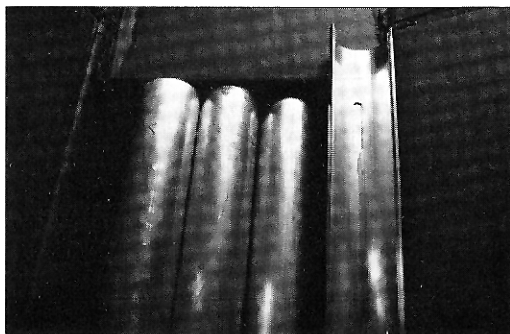
Daar heeft Bruno Ninaber het over. Zijn werk geeft een antwoord op deze situatie. In beperkte mate, namelijk een klein oeuvre vanuit begrensde mogelijkheden ondernomen. Niettemin start een 'jong ontwerper' gewoon bij nul en vindt alles op zijn eentje weer opnieuw uit.

Wat Ninaber doet is het opnieuw op een rijtje plaatsen van een aantal basisgegevens. Onderzoek heet dat: Hoe, wat, waarom. Vormgeven dat is

prima, maar alleen als we weten waarom eigenlijk en voor wie. Maatschappelijke relevantie klinkt al snel wat zwaar. Maar als er ergens een noodzaak toe is om iets op deze wijze vast te stellen dan is een horloge ook een horloge en niet een diepzeegebeuren voor een boekhouder. Een horloge aan de pols of hangende, is een horloge waarbij de vraagstelling en de uitkomst met elkaar in relatie staan. Wat we niet weten is dat aan deze uitkomst een proces van vormgeving voorafgaat. Daarin is vrijwel alles doordacht. Bij het ontwerpen houdt hij rekening met de problemen hoe te vervaardigen, wat het kosten mag, de oplage etc. Op dit punt lijkt er geen verschil te zijn met een gebruikelijke commerciële vraagstelling.

Bruno Ninaber heeft naast het ontwerpen van zijn produkten deze bok geproduceerd, en deze weten te verkopen. Dat is een niet geringe prestatie voor iemand die zich vanuit de wereld van sieraden heeft ontwikkeld tot een all-round vormgever. Het excelleren op dit terrein behoeft ik nu niet meer te benadrukken.

Het indrukwekkende juryrapport voor de eerste Kho Liang Ie prijs geeft daarvoor reeds een aantal argumenten, welke voor het werk dat dit jaar

naar buiten gebracht wordt zeker van toepassing zijn. De prijs werd toegekend vanwege het baanbrekende werk. Maar ook vanwege een nieuwe, eigen visie op vormgeven. Frappant is mijns inziens het overwinnen van een barrière. Deze is net zo aanwezig als in het werk, van een mij eveneens dierbaar kunstenaar, Françoise van den Bosch. Aan haar naam is eveneens een 'prijs' verbonden.

Wat wellicht nu niet zo zichtbaar is zal wellicht wat later evident zijn, dat er in deze tijd een kentering in het denken over wat kunst/een object van vormgeven is, heeft plaatsgevonden.

Wat we in de huidige expositie zien is niet nieuw. Het is al jaren oud. Van tekenplank tot gereed produkt is bepaald een lange weg. Het vraagt om een vorm van concentratie (en uithoudingsvermogen) welke zeker zo sterk aanwezig moet zijn als ideeën over vormgeven. Dat iets een vorm heeft weten we allemaal. Elk jaar een nieuwe stofzuiger. Maar ook weten we allemaal dat de Braun produkten er ieder jaar onveranderd uitzien, net als het halshorloge aan zwart rubber koordje van Bruno Ninaber van Eyben, en de TL-lampen; nu met wat meer kleurtoepassingen, dat wel. Maar steeds weer is er

sprake van een simpele uitkomst van een langdurig proces. Vormgeven is wikkelen en wegen net als alles anders in onze dagelijkse leefsituatie.

Ineens zijn er een paar produkten: een lamp, een stoel, temidden van duizenden gelijksoortige produkten. En zo moet het ook zijn. We laten gewoon zien wat vormgeving kan betekenen. De foto's geven een verslag van een aantal zaken welke ik slechts heb willen aanduiden. Want ook na deze expositie gaat het werk gewoon door.

Jerven Ober
november 1980

Bruno Ninaber van Eyben
geb. 1950
Van der Voortweg 3
5282 RA Boxtel
04116-74101

Academie te Maastricht, prijs bij het eindexamen.
Sinds 1971 eigen atelier in Boxtel.
1979 eerste Kho Liang Ie-prijs, industriële vormgeving.

Werk van Bruno Ninaber is opgenomen in de Designcollectie van het Museum of Modern Art te New York, in de verzameling van de Gemeentelijke Van Reekumgalerij te Apeldoorn, Stedelijk Museum Amsterdam, Museum Boymans-Van Beuningen Rotterdam.

bibliografie
Liesbeth Crommelin,
Scheppend Ambacht 27e jrg. dec. 1976
Vera Illés, Cult. Supplement N.R.C. 29-2-1980
Catalogus Design from the Netherlands, 1980

